

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus

Tilannekatsaus 6.5.2024

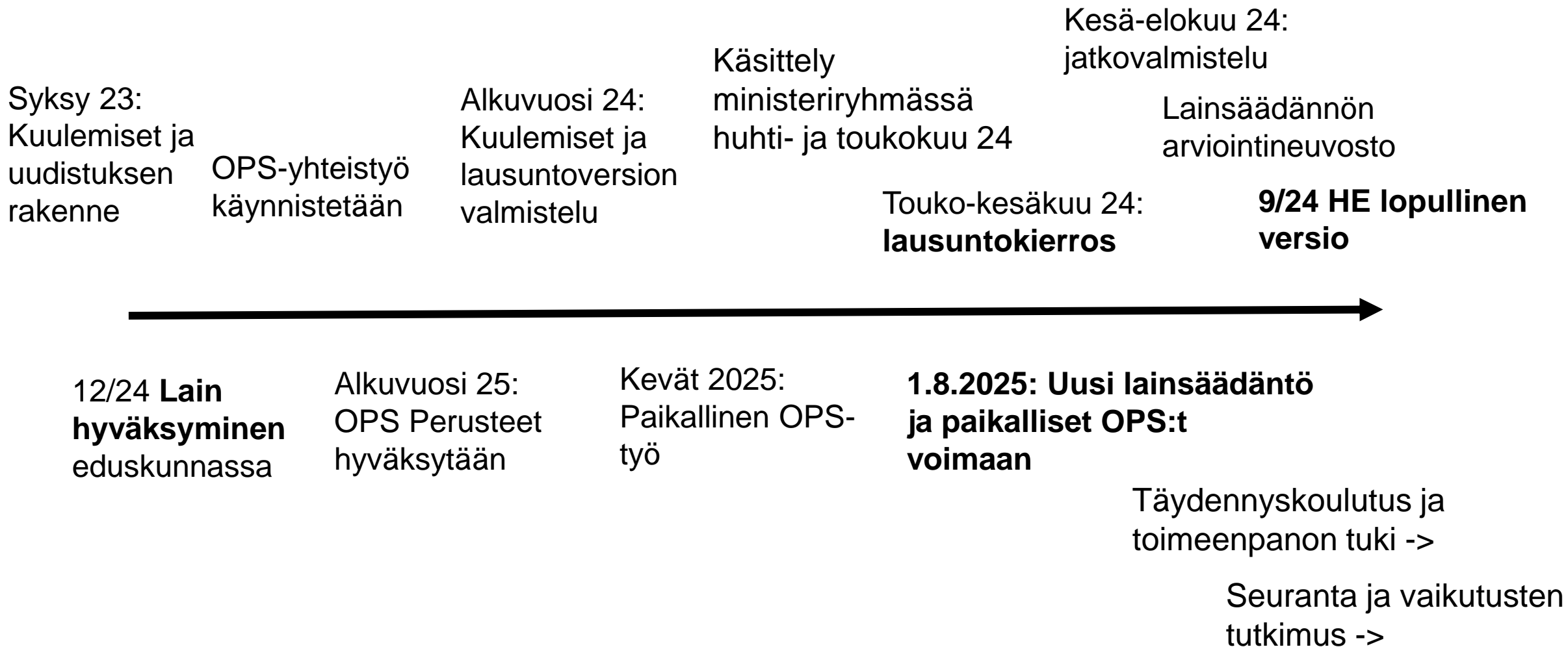
Erja Vitikka, OKM

Hallitusohjelmakirjaus

- *Hallitus uudistaa **esi- ja perusopetuksen** kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön siten, että*
 - *tavoitteena on turvata **riittävä tuki***
 - ***vähentää** opetushenkilöstön **hallinnollista taakkaa**.*
 - *Oppimisen tukea on oltava tarjolla **yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti**.*
 - ***Tuen muodot** ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset.*
 - *Tarpeellinen **pienryhmäopetus sekä erityisluokissa annettava opetus** on myös mahdollista*
 - *Huolehditaan erityisopettajien riittävästä **koulutusmääristä**.*

Uudistuksen taustaa

- Oppimisen tuen uudistaminen perustuu edellisellä hallituskaudella uudistamista valmistelleen työryhmän työhön (2020-2022) ja siihen liittyviin selvityksiin, kyselyihin ja kuulemisiin.
- Työryhmä on loppuraportissaan tunnistanut ja nostanut esiin muutostarpeet, joita voimassaolevaan esi- ja perusopetuksen sääntelyyn sisältyy.
- Peruskoulun oppilaista jo joka neljännellä on tehostetun tai erityisen tuen tarve, ja tilastojen perusteella tuen tarpeet näyttävät kasvavan joka vuosi.
- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttamisessa huomattavaa alueellista vaihtelua.
- Varhainen ja ennaltaehkäisevä tuki painopisteenä ei toteudu käytännöissä. Oppimisvaikeudet ja koulunkäynnin ongelmat kasaantuvat ja resurssit painottuvat korjaaviin toimiin.
- Tuen käynnistämiseen ja toteuttamiseen liittyviä asiakirjoja koetaan olevan liikaa ja ne ovat keskenään päällekkäisiä, jolloin resursseja karkaa tuen antamisesta moninkertaiseen kirjoittamiseen.
- Perusopetuslain 18 §:ää sovelletaan hyvin moninaisin tavoin esim. koulupäivän tai kouluviikon lyhentämiseen sekä oppiaineen oppimäärän opiskelusta vapauttamiseen. Näitä toimia toteutetaan usein ilman edeltäviä tukitoimia.

Valmistelun aikana toteutetut kuulemiset

- Osana aiempaa valmistelua HY:n toteuttama valtakunnallinen selvitys opetuksen järjestäjien näkemyksistä tuen järjestelyistä kunnissa (OKM:n selvityksiä 2022:6)
- Tutkijatapaaminen syksyllä 2023; ajankohtaisen tutkimustiedon koonti
- Sidosryhmäkuulemiset etätilaisuuksina syksyllä 2023, yht. 60 tahoja osallistui
 - Viranomaistahot ja julkisen sektorin toimijat; järjestöt ja kolmannen sektorin toimijat; ammatti- ja muut järjestöt ja liitot; opetuksen järjestäjät
- Oppilaiden kuuleminen toteutettu alkuvuodesta 2024, toteuttajana Nuorten Akatemia, tavoitettu lähes 3000 oppilasta vuosiluokilta 1-9
- Opettajien kuuleminen toteutettu alkuvuodesta 2024 verkkokyselynä, vastauksia yli 6500
- Asiakirjakokonaisuutta koskevat työpajat toteutettu tammi-helmikuussa 2024, mukana opettajia, rehtoreita ja opetuksen järjestäjien edustajia

Opettajakysely

Toimivimmat keinot oppimisen varhaiseen tukemiseen ja ennaltaehkäisemään oppilaiden tuen tarpeiden kasvamista?

- Oppimisympäristön ja opetuksen strukturointi (58%)
- Ryhmäkohtainen koulunkäyntiavustaja/ryhmäavustaja (47%)
- Joustavat ryhmittelyt (44%)
- Osa-aikainen erityisopetus (44%)
- Eriyttäminen (43%)

Vaikuttavimmat tukimuodot oppilaan tarvitessa oppimisen ja koulunkäynnin tukea?

- Osa-aikainen erityisopetus (74%)
- Ryhmäkohtainen koulunkäyntiavustaja / ryhmäavustaja (59%)
- Erityisluokkaopetus (48%)
- Tukiopetus (35%)

Uudistuksen tavoitteita

- Tavoitteena on selkiyttää oppimisen tukea koskeva lainsäädäntö varmistuen riittävien tukitoimien yhdenmukaisuus ja saatavuus.
 - Uudistamisen lähtökohtana on tukitoimista säätäminen tuen tasojen sijaan
 - Painopisteenä varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien tukitoimien vahvistaminen
 - Pienryhmäopetus edelleen mahdollista silloin, kun kyseessä on oppilaan etu
- Tavoitteena on selkiyttää tukitoimien aloittamista, toteuttamista ja seuranta koskevaa päätöksentekoa sekä vähentää olennaisesti opettajien hallinnollista työtä etenkin tukea koskevien asiakirjojen osalta.
 - Varmistetaan oppilaan oikeusturva tukea koskevissa päätöksissä
- Opetushenkilöstön kelpoisuusasetus tarkistetaan uudistettavan perusopetuslain mukaisesti
- POL 18 §:n soveltamisalaa tarkastellaan tuen näkökulmasta
 - Tarkkarajaisuutta perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen

Uudistuksen tavoitteita

- Sairaalaopetusta koskevaa 4a §:ää tarkasteltaisiin konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun osalta
 - Sairaalaopetuksen konsultaatiota on toteutettu valtionavustuksilla, toiminta ei ole lakisääteistä eikä sairaalan sijaintikunnalla ollen sen järjestämiseen velvollisuutta
- Pidentetyn oppivelvollisuuden kokonaisuutta tarkasteltaisiin
 - Pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla perusteena. Päätös on edellyttänyt asiantuntija-arviota vammaisuuden asteesta.
 - Lähes kaikilla toiminta-alueittain opiskelevilla oppilailta on päätös myös pidentetystä oppivelvollisuudesta; samalla tarkennettaisiin myös toiminta-alueittain järjestettävää opetusta laissa.
 - Käsite sekä kokonaisuus sovitettaisiin paremmin oppivelvollisuuslain muutoksiin.

Alustavia hahmotelmia tuen kokonaisuudesta

- Säädetäisiin nykyistä tarkemmin oppilaan oikeudesta saada tukitoimia perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi ja opetukseen osallistumiseksi
- Tukitoimia olisi suunniteltava ja resursoitava ennakoivasti, jotta niitä voidaan antaa viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä
- Säädetäisiin tukitoimista siten, että kokonaisuuteen sisältyy sekä matalan kynnyksen tukitoimia että yksilöllisiä tukitoimia silloin, kun tuen tarpeet ovat vahvemmat
- Säädetäisiin erikseen toimista, jotka edellyttävät perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista poikkeamista

Alustavia hahmotelmia tuen kokonaisuudesta

- Säädetäisiin ennakoivista tukitoimista sekä oppilaskohtaisista tukitoimista (työnimet)
- Oppilaalla aina oikeus ensisijaisesti ennakoiviin tukitoimiin, joita tulisi antaa matalalla kynnyksellä ilman hallintopäätöstä
- Ennakoivien tukitoimien tarkoituksena ja tavoitteena ennaltaehkäistä ja vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta
- Ennakoivia tukitoimia toteutettaisiin ryhmässä
- Ennakoivana tukitoimena säädetäisiin nykyisten lisäksi myös opetuskielen tuesta
- Tarpeen mukaan oppilas saisi lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia, jotka ovat säännöllisiä ja pitempiaikaisia
- Oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttäisivät hallintopäätöstä

Alustavia hahmotelmia tuen kokonaisuudesta

- Säädetäisiin tuen pedagogisista asiakirjoista siten, että niiden määrä vähenisi nykyisestä neljästä yhteen, ja niiden valmistelu- ja päätöksentekoprosessi kevenisi
 - Yhdistettäisiin tehostetun tuen pedagoginen arvio ja erityisen tuen pedagoginen selvitys yhdeksi tukitoimien tarpeen arvioinniksi
 - Tukitoimien tarpeen arvioinnista säädetäisiin prosessin näkökulmasta, mutta ei edellytettäisi erillistä arvio-asiakirjaa
 - Yhdistettäisiin tehostetun tuen oppimissuunnitelma ja erityisen tuen HOJKS yhdeksi tukitoimien toteuttamisen suunnitelmaksi
 - Tukitoimien toteuttamisen suunnitelma laaditaan arvioinnin pohjalta
- Säädetäisiin tukea koskevasta hallintopäätöksestä
 - Hallintopäätöstä edellyttäisivät oppilaskohtaiset tukitoimet, opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen sekä opetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite

Alustavia hahmotelmia tuen kokonaisuudesta

- Säädetäisiin tarkkarajaisemmin toimista, joiden myötä voitaisiin tarvittaessa poiketa perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista
- Opetussuunnitelman tavoitteista voitaisiin poiketa
 - Muodostamalla vuosiluokkien tavoitteista erilaajuisia kokonaisuuksia, joiden suorittaminen olisi edellytyksenä opinnoissa etenemiselle
 - Rajaamalla oppimäärää tai opetussuunnitelman tavoitteita
 - Vapauttamalla oppilas oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tilapäisesti
- Nämä olisivat viimesijaisia toimia, joita ennen oppilaan tulisi saada muita tukitoimia
- Toimet edellyttäisivät tukea koskevaa hallintopäätöstä ja suunnitelmaa

Kiitos!